

Forró őszre hideg tél?

Mi várható az Európai Unióban az őszi
politikai évadban?

Vezetői összefoglaló

A 2022-es őszi politikai évadban számos, az Európai Unió helyzetét, illetve a magyar kormány és az uniós intézmények viszonyát nagymértékben meghatározó eseményre, politikai döntésre kerül majd sor.

2022. július 1-én Csehország vette át az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét a francia-cseh-svéd elnökségi trió második tagjaként. A **cseh elnökség prioritásai**: az ukrajnai menekültválság és a háború utáni újjáépítés kezelése, energiabiztonság, Európa védelmi kapacitásainak és kiberbiztonságának megerősítése, az európai gazdaság stratégiai rezilienciája és a demokratikus intézmények rezilienciája.

Európai uniós szempontból az idei ősz leginkább meghatározó tényezője **az orosz-ukrán háború kapcsán kialakult helyzet, az uniós szankciós politika és ennek kapcsán az EU energiaellátásának**, valamint a rekordmagas energiaáraknak a kérdése. Ez utóbbi kapcsán a soros cseh elnökség már a jövő hétre – szeptember 9-re – rendkívüli energiaügyi miniszteri találkozót hívott össze. Ursula von der Leyen pedig kijelentette, hogy az **Európai Unió arra készül, hogy belépjen az energiapiacra és rövid távon beavatkozzon** a villamosenergia-árak emelkedésének megfékezése érdekében.

Magyar szempontból az elkövetkező négy hónap legfontosabb kérdése a folyamatban lévő **jogállamisági eljárás kimenetele** és ettől nem függetlenül a Helyreállítási Alap és a többéves pénzügyi keret forrásaira vonatkozó megállapodások megkötése. A **magyar kormány** 2022. augusztus 22-én elküldte a válaszelevelét a Bizottságnak a költségvetési kondicionalitási eljárásban, melyben **átfogó intézkedéscsomagot tett le az asztalra**. Szeptember 22-én jár le a Bizottság rendelkezésére álló 1 hónapos határidő annak eldöntésére, hogy a magyar válaszokat és a kormány által tervezett lépéseket kielégítőnek, a Bizottság által korábban megfogalmazott aggályokat illetően megnyugtatónak találja-e.

Mindeközben **aktív szerepvállalás várható az Európai Parlament részéről** is a jogállamisági kérdésben: szeptember 14-én, Strasbourgban a Gwendoline Delbos-Corfield által készített, a jogállamiság magyarországi helyzetéről szóló jelentéstervezetet várhatóan elfogadják az EP plenáris ülésén. Mind az európai energiahelyzet, mind a jogállamiság kérdésében meghatározóak lesznek von der Leyen az unió helyzetéről tartott beszédének főbb hangsúlyai.

A következő négy hónapban több, hazánkkal szemben indított **kötelezettségzegési eljárás is** folytatódni fog, így a magyar hatóságok által a **gabonaexportra** vonatkozóan bevezetett előzetes bejelentési rendszer miatt indult eljárás is. A Bizottság az Európai Unió Bírósága elé idézte Magyarországot egy, a **szexuális irányultság és a nemi identitás alapján hátrányos megkülönböztetést alkalmazó magyar jogszabály miatt is**.

Öt tagállami választás is 2022 második felére esik, melyből az **olaszországi parlamenti választások kimenetele** az EU jövője szempontjából is meghatározó lehet. Emellett a svéd, lett, bolgár és osztrák választás hatással lesz arra, hogy milyen irányt vesz az európai politika: előretör-e a konzervatív jobboldal.

I. Az EU Tanácsának cseh elnöksége

2022. július 1-én Csehország vette át az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét. A jelenlegi tanácsi triót a francia, a cseh és a svéd elnökség alkotja. Csehország a második az „elnökségi trióban” Franciaország után és Svédország előtt. Magyar szempontból ez azért is jelentős, mert 2024. július 1-én hazánk veszi át a Tanács soros elnöki feladatait a spanyol-belga-magyar elnökségi trió utolsó tagjaként.

A cseh elnökség prioritásait a következő jelmondat fejezi ki: **„Európa mint feladat: újragondolás, újjáépítés, megerősítés”.**

Az orosz-ukrán háború nemcsak a francia elnökség programját alakította át, hanem a cseh elnökséget is újratervezésre készítette. Korábban azt tervezték, hogy féléves elnökségének kiemelt feladatait egyebek között a **koronavírus-járvány következményeinek felszámolása, a klímaváltozások, valamint a migrációval és a biztonsággal kapcsolatos problémák** alkothatnák. Petr Fiala cseh miniszterelnök 2022. június 15-i, a cseh elnökség prioritásait ismertető beszéde szerint azonban a Cseh Köztársaság elnöksége alatt a következő öt, egymással szorosan összefüggő kiemelt területre összpontosít majd:

- 1) az ukrajnai menekültválság és a háború utáni újjáépítés kezelése
- 2) energiabiztonság
- 3) Európa védelmi kapacitásainak és kiberbiztonságának megerősítése
- 4) az európai gazdaság stratégiai rezilienciája
- 5) a demokratikus intézmények rezilienciája.

1. Ukrajna: menekültválság és újjáépítés

A cseh elnökség az Európai Bizottsággal együttműködve az uniós források rugalmas felhasználhatóságára törekszik majd, illetve olyan struktúrák létrehozásán kíván dolgozni, amelyek lehetővé teszik az **ukrán menekültválság miatt leginkább érintett tagállamok, szervezetek és a civil szektor támogatását.** A cseh elnökség Ukrajnával kapcsolatos másik fontos célkitűzése Ukrajna háború utáni újjáépítése lesz, összpontosítva a kritikus infrastruktúrák helyreállítására, az alapvető szolgáltatások biztosítására és az általános gazdasági stabilitás erősítésére. A cseh elnökség számára elsődleges cél Ukrajna szuverenitásának és területi integritásának megvédésére irányuló uniós eszközök és programok támogatása, beleértve a szankciók további szigorítását is.

2. Energiabiztonság

A cseh elnökség a legfőbb rövidtávú célkitűzése az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség megszüntetése, így jelenleg **az Unió energetikai biztonsága prioritást élvez a zöld átállással szemben.**

Kiemelt figyelmet kívánnak szentelni a **magas energiaárak okozta negatív társadalmi és gazdasági hatások csökkentésére**, figyelemmel arra, hogy mindeközben ne veszélyeztessék a polgárok életszínvonalát és az ipar versenyképességét. Az elnökség vállalást tett a RePowerEU csomag végrehajtásának előmozdítására is, amely az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és megújuló energiaforrásokra való gyorsabb átállást, az energiamegtakarítást, illetve a diverzifikáltabb forrásokra való átállást foglalja magában.

3. Védelmi képesség és kiberbiztonság

A cseh elnökség a biztonsági és **védelmi képességek megerősítésére** kíván összpontosítani, különösen a NATO keretein belül, ahol prioritás lesz a Stratégiai Iránytű kulcsfontosságú területeinek végrehajtása. A cseh elnökség továbbá ígéretet tett arra, hogy költségvetési támogatást fog javasolni az **európai hadseregek fegyverzetének megújítására**. Prioritás továbbá a kiberbiztonság is, kiemelt figyelmet szentelnek majd a kiberfenyegetésekre és az új technológiák geo- és úrpolitikai összefüggéseire, az uniós intézmények, szervek és ügynökségek kiberbiztonságára, valamint tervbe vették a Hibrid Eszköztár (Hybrid toolbox) fejlesztését is.

4. Gazdasági ellenállóképesség

A stratégiai ellenállóképesség növelése érdekében célzottan támogatni kell a saját termelési kapacitásokon alapuló technológiai versenyképességet. Meg kell erősíteni az **ellátási láncok ellenálló képességét**, különös tekintettel az IT ellátási láncokra.

5. Demokratikus intézmények ellenállóképessége

A cseh kormány a demokrácia és a jogállamiság értékeinek megőrzésére, ezen értékeket támogató célkitűzésekre és eszközökre kíván összpontosítani, ideértve a politikai pártok átlátható finanszírozását, a tömegtájékoztatás függetlenségét és a polgárokkal folytatott nyílt párbeszédet. Prioritás az alapvető jogok és szabadságjogok tiszteletben tartásának előmozdítása a digitális térben. Az ifjúság európai évének (2022) végrehajtása érdekében hangsúlyt fektetnek majd a fiatalokkal folytatott párbeszéd javítására és a politikai és szakpolitikai folyamatokban való részvételük előmozdítására. Támogatni kívánják továbbá az emberi jogokról és a demokráciáról szóló európai cselekvési terv (European Action Plan on Human Rights and Democracy) végrehajtását is.

II. Az Európai Bizottság prioritásai

Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke 2022. szeptember 14-én harmadik alkalommal mond beszédet az Unió helyzetéről (State of the Union) az Európai Parlamentben. Beszédében ismerteti a következő évre meghatározott uniós politikai prioritásokat. Várhatóan szót ejt az Oroszországgal szembeni szankciókról, az európai energiapiaci helyzetről és a jogállamisági kérdésekről is.

Az energiapiaci válság, az energiaárak emelkedése kapcsán Ursula von der Leyen a napokban kijelentette, hogy az Európai Unió arra készül, hogy belépjen az energiapiacra és rövid távon beavatkozzon a villamosenergia-árak emelkedésének megfékezése érdekében. Véleménye szerint olyan eszközt kell kidolgozni, amely biztosítja, hogy a gáz ára többé ne határozza meg az áram árát. Mind több tagállam is követeli a Bizottság közvetlen beavatkozását az energiapiaci folyamatokba. Ennek megvitatására a cseh elnökség szeptember 9-re rendkívüli energiaügyi miniszteri találkozót hívott össze.

III. Jogállamiság

Idén áprilisban indult meg hazánkkal szemben a jogállamisági eljárás. A Bizottság és a magyar kormány közötti információcsere második körének lezárásaként a kormány augusztus 22-én elküldte válaszlevelét a Bizottságnak a költségvetési kondicionalitási eljárásban. Hazánk átfogó intézkedéscsomagot tett le az asztalra azzal a céllal, hogy a Bizottság valamennyi aggályát orvosolja. A kormány vállalta, hogy Magyarországon 15 százalék alá mérsékelik az egyajánlattevős közbeszerzések arányát és a korrupciós ügyekben bárki fordulhat bírósághoz jogorvoslatért, ha az ügyészség leállítaná az eljárást. A kormány által kezdeményezett jogalkotást megelőzően időt hagynak a társadalmi konzultációra és a speciális, gyors törvényalkotást a kormány igyekszik csökkenteni. Mindez jól mutatja a kormány kompromisszumkészségét: Magyarország készen áll a megállapodásra az Európai Bizottsággal.

Szeptember 22-én jár le a Bizottság rendelkezésére álló 1 hónapos határidő annak eldöntésére, hogy a magyar válaszokat és a kormány által tervezett lépéseket kielégítőnek, a Bizottság által korábban megfogalmazott aggályokat illetően megnyugtatónak találja-e. Amennyiben igen, úgy az eljárás már a közeljövőben lezárulhat. Amennyiben azonban nem, – és tekintettel az eljárás ideológiai-politikai zsarolási eszköz jellegére – erre is van esély, úgy a Bizottság konkrét, számszerűsített büntetést javasol hazánkkal szemben. Ezt a javaslatot az Európai Tanács elé terjeszti, ahol minősített többséggel döntenek: az EU lakosságának 65 százalékát képviselő legalább 15 tagországnak kell a felfüggesztésről egybehangozóan szavaznia. Erre akár még az idei évben is sor kerülhet.

A jogállamiság kérdésében az Európai Parlament is aktív. Szeptember 14-én, Strasbourgban a Gwendoline Delbos-Corfield által készített és a LIBE bizottságban megszavazott, a jogállamiság magyarországi helyzetéről szóló jelentéstervezetet fogják megvitatni az EP plenáris ülésén, melyet várhatóan a plenáris szavazáson el is fognak fogadni.

Olaf Scholz német kancellár napokban elmondott prágai beszédében is központi szerepet kapott a jogállamiság kérdése: álláspontja szerint az uniós források kifizetését következetesen a jogállami normák betartásához kell kötni.

IV. A Helyreállítási Alap és a többéves pénzügyi keret

A hazánknak járó 5,8 milliárd eurós helyreállítási források, valamint a 22 milliárd eurós többéves pénzügyi keret forrásainak lehívását lehetővé tevő megállapodás ügyében a jogállamisági eljárással párhuzamosan zajlanak a tárgyalások. Az elmúlt hónapokban jelentősen közeledett egymáshoz az Európai Bizottság és a magyar kormány álláspontja. A Bizottság eddigi hozzáállása azonban óvatosságra kell, hogy intse a magyar kormányt. A Bizottság szavahihetősége a közelmúltban nagyban sérült a lengyel példa kapcsán. Emlékeztet, hogy a lengyel kormánnyal szemben nem indította meg Brüsszel a jogállamisági eljárást, elfogadta Lengyelország helyreállítási tervét, de a lengyeleknek járó összegek folyósítására mindezekig nem került sor. A Bizottság ezen hozzáállása nagyban csökkenti az uniós testületbe vetett állampolgári és tagállami bizalmat, éket ver az uniós döntéshozók közé, ezáltal gyengíti az uniós egységet, melyre az EU szomszédságában dúló háború miatt mindennél nagyobb szükség lenne.

Az összképhez hozzátartozik, hogy bizonyos értelemben a Bizottság is nehéz helyzetben van. Amennyiben megállapodik az általa problémásnak tartott két tagállammal – Lengyelországgal és Magyarországgal –, akkor a vitában már végképp ellenségessé és bizalmatlanná vált Európai Parlament előtt kell bizonyítania, hogy a megegyezés józan kompromisszumot jelent. Amennyiben azonban a két tagállammal vívott konfrontációt választja, azzal a Bizottság egy újabb potenciális belső konfliktust idéz elő egy olyan időszakban, amikor az orosz-ukrán háború tükrében minden korábbinál nagyobb szükség lenne az Unió egységére.

Azt se felejtjük el, hogy a hazánknak járó források kifizetése összességében az elhibázott brüsszeli szankciós politika által is sújtott európai gazdaságot erősítené, ezért a Bizottság időhúzása végső soron az EU gazdaságát gyengíti. Kérdés, hogy a Bizottság elfogadja-e a kormány válaszát, illetve, hogy ellenkező esetben milyen büntetőintézkedéseket helyez kilátásába. Amennyiben az ügy a tanácsi szakaszba ér, már a tagállamok döntésén fog múlni a Magyarországnak járó uniós források esetleges megvonása.

V. Tagállami választások

Öt, az Európai Unió jövője szempontjából is meghatározó **tagállami választás** is 2022 második felére esik. A **svéd, olasz, lett, bolgár és osztrák** választás hatással lesz arra, hogy milyen irányt vesz az európai politika: előretör-e a konzervatív jobboldal?

A svéd általános parlamenti választásokra szeptember 11-én, az olasz választásokra szeptember 25-én, a lettországi parlamenti választásokra október 1-jén, Bulgáriában a választásokra október 2-án, Ausztriában az elnökválasztásra október 9-én kerül majd sor.

VI. Az Európai Unió jövője

Az Európai Unió jövőjéről zajló konferencia idén májusban, a francia elnökség ideje alatt zárult le. Noha az elmúlt időszakban kevesebb figyelmet kap ez a kérdés, az **év második felében számíthatunk több olyan jogszabályi javaslatra, mely a társadalmi vita hivatalos konklúzióit önti majd formába.**

E tekintetben figyelemre méltó **Olaf Scholz német kancellár** augusztus 29-i beszéde, melyben arra szólította fel az Európai Uniót, hogy **állapodjon meg egy sor olyan változtatásról, amelyek segítenek leküzdeni a belső megosztottságot, és felvenni a versenyt olyan külső riválisokkal, mint Oroszország és Kína.** Álláspontja szerint az EU-nak „alkalmassá kell tennie magát” a jövőbeni bővítésre 27-ről harminctagúra (vagy akár 36-ra) azáltal, hogy **több döntést hoz többségi szavazással,** ahelyett, hogy minden kérdésben egyhangú határozatot követelne meg, ami a múltban lehetővé tette az egyes tagállamoknak, hogy kulcsfontosságú döntéseket vétózzanak meg.

Scholz támogatja a nyugat-balkáni országok, valamint a háború sújtotta Ukrajna, a szomszédos Moldova és a közeli Grúzia uniós tagságát. A német vezető támogatta a jelenleg 751 képviselőt számláló **Európai Parlament összetételének újragondolását** is, ugyanakkor elutasította azt az elképzelést, miszerint a testület méretét úgy növelnék, hogy egy új ország csatlakozása esetén egyszerűen hozzáadnának képviselőket a testülethez. Scholz szerint az EU globális vezető szerepet tölthet be az átállásban a zöldebb gazdaságra, ami egyben segítene abban is, hogy csökkentse függését a külföldi energiabeszállítóktól.

VII. Kötelezettségszegési eljárások

Kötelezettségszegési eljárást indítottak Magyarország ellen olyan intézkedések bevezetése miatt, amelyek ellentétesek a belső piaci szabályokkal. Magyarország eltérő üzemanyagárakat szabott meg a külföldi rendszámmal, illetve a magyar rendszámmal rendelkező járművek esetében. A Bizottság felkéri a magyar hatóságokat, hogy tartsák be az áruk és szolgáltatások – köztük a szállítási szolgáltatások – szabad mozgására, a letelepedés szabadságára, a polgárok és a munkavállalók szabad mozgására, a megkülönböztetésmentesség elvére, valamint az egységes piac átláthatóságáról szóló irányelv szerinti értesítési szabályokra vonatkozó uniós jogi rendelkezéseket. Az egyoldalú nemzeti szintű lépések és a megkülönböztető bánásmód alkalmazása ellentétes az egységes piacon belüli szabad mozgás elvével, és nem jelenthet megoldást.

A Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított Magyarország ellen a magyar hatóságok által a gabonaexportra vonatkozóan bevezetett előzetes bejelentési rendszer miatt. Az előzetes bejelentési rendszer lehetővé teszi, hogy a hatóságok a kivitel előtt elővásárlási vagy vételi jogot érvényesítsenek a kivitelre szánt gabonára. A Bizottság álláspontja szerint az intézkedés összeegyeztethetetlen a közös piacszerkezésre vonatkozó uniós szabályokkal és a kivitelre vonatkozó közös szabályokkal. A Bizottság szerint a magyar intézkedés nem

indokolható azzal, hogy ez a lépés az uniós szinten elérendő különleges gazdasági célok nemzeti szinten történő megvalósítását szolgálja, egyébként pedig jelenleg nincs szükség intézkedésekre az EU-n belüli gabonaellátás biztonságának szavatolásához.

A Bizottság az Európai Unió Bírósága elé idézte Magyarországot egy, a szexuális irányultság és a nemi identitás alapján hátrányos megkülönböztetést alkalmazó magyar jogszabály miatt. A Bizottság álláspontja szerint a törvény sérti a belső piaci szabályokat, az egyének (különösen az LMBTIQ-személyek) alapvető jogait, valamint – ezen alapvető jogok tekintetében – az uniós alapértékeket. A magyar hatóságok nem adtak kielégítő választ a Bizottság esélyegyenlőséggel és az alapvető jogok védelmével kapcsolatos aggályaira, és nem vállaltak semmilyen kötelezettséget az összeférhetlenség orvoslására, a Bizottság 2021. december 2-án indokolással ellátott véleményét küldött Magyarországnak.

A Bizottság az Európai Unió Bíróságán keresetet indít Magyarországgal szemben, mivel az ország nem oszlatta el a Bizottság azzal kapcsolatos aggályait, hogy a magyar Médiatanács erősen megkérdőjelezhető indokokra hivatkozva elutasította a Klubrádió rádióspektrum-használatra vonatkozó kérelmét. A Bizottság álláspontja szerint Magyarország megsértette az uniós jogot azzal, hogy a Klubrádió rádióspektrum-használati jogainak megújítása kapcsán aránytalan és átláthatatlan feltételeket támasztott. Ezen túlmenően a Bizottság megítélése szerint Magyarország aránytalan és diszkriminatív módon alkalmazta az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex vonatkozó szabályait, és nem hozta meg kellő időben a szükséges határozatokat. A Magyarországnak 2021. december 2-án megküldött indokolással ellátott nyomán a tagállami hatóságokkal folytatott információcsere nem oszlatta el a Bizottság által felvetett aggályokat. Ezért a Bizottság a Bíróság elé idézi Magyarországot.

A fentiek mellett Bizottság felszólította Magyarországot, hogy **alkalmazza az ivóvízre vonatkozó uniós szabályokat.** Az Európai Bizottság a **következő szakaszba lépteti a Magyarországgal és 14 másik tagállammal szemben indított kötelezettségszegési eljárást.** A Bizottság felszólította Magyarországot, valamint Ausztriát, Horvátországot és Németországot, hogy **a Duna Bizottságban folytatott tevékenységüket az uniós álláspontra alapozzák.** A Bizottság nyomatékosan felszólította Magyarországot, hogy **ültesse át nemzeti jogába a védelmi vonatkozású termékek EU-n belüli transzferére vonatkozó szabályokat.**